

# Sisällys

KIIITOKSET 8

ALUKSI 9

Miksi tutkimuskohteena Nordenskiöldit? 10

Tutkimuskysymykset ja -metodi 13

Tutkimusaineistosta ja teoksen rakenteesta 17

## I Prologi: 1700-luku 21

NORDANÅKERISTA MÄNTSÄLÄÄN 23

NORDENBERGIN VELJEKSET: LINNOITTAMISTA, HYÖTYAJATTELUA  
JA MYSTIIKKAA 25

Hyödyn aikakausi 28

AVIOLIITOT 34

Perhe ja lapset 35

## II Frugårdin uusi aika 45

RUOTSIN AJAN VIIMEISET VUOSIKYMMENET 47

SUOMEN SOTA 1808–1809 JA UUDEN SUURIRUHTINASKUNNAN  
SYNTY 57

UUDEN RAJAN MOLEMMIN PUOLIN: ”INFERNT ÄR DET ATT KRIG  
& PEST SÅ SKALL SKILJA FOLK & SLÄKTINGAR FRÅN VARANDRA.” 64

UUSI KENRAALIKUVERNÖÖRI JA UUSI PÄÄKAUPUNKI 72

MINERALOGIAN YHDISTÄVÄ VAIKUTUS 77

## III Vuorilaitoksen yli-intendentti 85

VUORILAITOKSEN YLI-INTENDENTIN VIRAN JA VUORILAITOKSEN  
PERUSTAMINEN: ”PRETEXTEN ATT SKAFFA TJENSTEMÅN  
FÖR BERGSTATEN FRÅN SVERIGE DUGER EJ MERA.” 87

FRUGÅRDIN ISÄNNÄKSI 96

Pikku-Flora Suomessa 96

Avioliitto 99

MALMINETSINTÄÄ JA TALOUSKOMITEOITA 103

ELÄMÄÄ FRUGÅRDIN KARTANOSSA 1830- JA 1840-LUVUILLA:  
"NILS HAR INGEN HAND MED PENGAR" 112

URALILLA – RUOTSISSA – KOTIMAASSA – YLIOPIILAIDEN  
DEMONSTRAATIOITA 118

Jälleen Nizhnij Tagilissa 1853 125

Kuuhuntaa ylioppilaskunnassa: "En skål för minnets flydda dar/och  
– hoppet, som är kvar" 129

UUSI AIKAKAUSI: VALIOKUNTAMANIFESTI JA VALTIOPÄIVÄT 1863 142

MATKOJA JA VAHVISTUVIA AVIOLIITTOVERKOSTOJA 147

NILS NORDENSKIÖLDIN VIIMEISET VUODET 152

#### IV Katovuosista toiminnan laajenemiseen 1866–1880: Otto Nordenskiöldin Frugård 157

TALOUDELLISIA ONGELMIA 159

AVIOLIITTO: "DET GLÄDER MIG ATT DU UTVALT DIN BLIFVANDE  
HUSTRU FRÅN EN AF VÅRT LANDS MEST BILDAD  
OCH INFLYTELSERIKA KRETSAR." 166

TALOUDELLINEN TILANNE KOHENEET – POLIITTINEN KIRISTYY 171

KUNNALLISTA JA VALTIOLLISTA TOIMINTAA 179

Kunnallinen toiminta 179

Koulut 179

Kuntahallinto 181

Valtiopäivillä: "Me tahdomme pysyä Venäjästä niin loitolla kuin  
mahdollista." 182

MAAILMANKUULU NORDENSKIÖLD: "ALDRIG HAR VÄL NÅGON RESA  
FÖLJTS AF ALLMÄNHETEN I FINLAND MED ETT SÅDANT INTRESSE  
SOM DIN ÄFVENTYRLIGA KRING ASIEN." 191

#### V Karl Nordenskiöld 195

KESKINÄINEN HENKIVAKUUTUSYHTIÖ KALEVA 197

METEOROLOGINEN PÄÄLAITOS 200

Meteorologisen Päälaitoksen johtajana 202

VILHELMINA NORDENSKJÖLD-NORDENSKIÖLD 1841–1883 206

KARL NORDENSKIÖLDIN VIIMEISET VUODET 209

ORVOT NORDENSKIÖLDIN SISÄRUKSET 218

## VI Kohti vuosisadan loppua 1880–1900 223

OIKEUSTAISTELUA JA KIELIPOLITIIKkaa 225

OTTO NORDENSKIÖLDIN TALOUDELLISET VAIKEUDET JATKUVAT 231

SUKU VÄHENEE 234

PÄIVÄNPOLITIIKkaa: ”HVAD PÅ VÅR POLITISKA STÄLLNING VIDKOMMA, BERÖR JAG EJ DETTA BEDRÖFLIGA ÄMNE.” 237

## VII Hyvästit Frugårdille 1900–1912 243

POLIITTINEN TILANNE KIRISTYY: ”FÖR EN FREDLIG ZOOLOG, SOM VILL LEFVA I LUGN, VORE NOG ETT MINDRE INTRESSANT TIDEVARF ANGENÄMARE.” 245

SUVUN MUSTIA LAMPAITA, EPÄSÄÄDYNMUKAISIA JA SÄÄDYNMUKAISIA AVIOLIITTOJA 250

Uudet Nordenskiöldien perheet 257

VIIMEINEN KESÄ FRUGÅRDISSA 1912 261

## VIII Epilogi: vuodet 1913–1936 265

LOPUKSI 273

Liite: sukutaulukko 276

Viitteet 277

Lähdeluettelo 313

Henkilöhakemisto 321

SAMMANFATTNING: KUNGENS OCH KEJSARENS NORDENSKIÖLDAR 327